

هویت و جایگاه جن از منظر قرآن

در قرآن از ماهیت جن سخنی به میان نیامده کما اینکه درباره ماهیت انسان نیز سخنی مطرح نشده است. در قرآن از نظر ماهیتی این مسئله مطرح شده که جن از آتش، انسان از خاک، ابلیس از آتش و فرشتگان از نور هستند.

در قرآن از ماهیت جن سخنی به میان نیامده کما اینکه درباره ماهیت انسان نیز سخنی مطرح نشده است. در قرآن از نظر ماهیتی این مسئله مطرح شده که جن از آتش، انسان از خاک، ابلیس از آتش و فرشتگان از نور هستند. عضو هیئت علمی جامعه المصطفی با تشریح تعریف قرآن از جن گفت: جن موجودی مستور است که هر انسانی نمی‌تواند آنرا تسخیر کند، تنها پیامبران و انسانهای بسیار برگزیده از این قدرت برخوردارند در غیر اینصورت تسخیر دوطرفه شده و مدعی تسخیر جن، به جنون می‌رسد.

حجت الاسلام مهدی رستم نژاد قرآن پژوه و عضو هیئت علمی جامعه المصطفی العالمیه در گفتگو با خبرنگار مهر در رابطه با تعریف قرآن از جن گفت: در قرآن از ماهیت جن سخنی به میان نیامده کما اینکه درباره ماهیت انسان نیز سخنی مطرح نشده است. در قرآن از نظر ماهیتی این مسئله مطرح شده که جن از آتش، انسان از خاک، ابلیس از آتش و فرشتگان از نور هستند.

ویژگیهای جن در قرآن

وی افزود: در قرآن از ویژگیهای انسان و جن سخن گفته شده است، به طور مثال اینکه انسان دارای چه خلیات و روحیاتی است. در قرآن جن بعنوان یک موجود مستور تعریف شده است. واژه "جن" به معنای مخفی و مستور است، از این رو جنین هم به علت مستور بودن در رحم مادر جنین گفته می‌شود. به مجنون نیز برای اینکه عقلش مستور شده چنین نامی اطلاق می‌شود، نه به معنایی که برخی از واژه مجنون بعنوان جن زده تلقی می‌کنند.

حجت الاسلام رستم نژاد درباره تعریف جن در قرآن گفت: درباره جن آنچه در قرآن آمده این است که جن یک موجود مستور است. اینکه جن به آن اطلاق می‌شود و واژه جن به معنای مستور شدن و مخفی است. «فلما جنّ علیه اللیل» یعنی هنگامی که پرده سیاه شب او را پوشاند. جن نام سوره ای در قرآن است که بیشترین مشخصات جن در این سوره ارائه شده است. موجود مستور و مرموزی است که ما توانایی دیدن آن را نداریم اما جن ما را می‌بیند.

وی اظهار داشت: گفته می‌شود که ابلیس از طایفه جن است. خداوند در آیه 50 سوره کهف می‌فرماید: وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ (و [یاد کن] هنگامی را که به فرشتگان گفتیم آدم را سجد کنی پس [همه] جز ابلیس سجد کردند که از [گروه] جن بود و از فرمان پروردگارش سرپیچید) اما برخی مفسران همین معنا را گرفته و برخی دیگر این واژه جن را به واژه "ستر" (نهان) تعبیر کرده اند.

رستم نژاد با اشاره به اینکه تعریفی که قرآن از جن ارائه داده نه مثبت است و نه منفی یادآور شد: تعاریف قرآن به ویژگیهای هویتی جن بر می‌گردد. درباره ویژگیهای شخصیتی جن گفته شده است یک دسته آنها مؤمن و یک دسته آنها کافر هستند. سوره جن همین مسئله را بیان کرده است. یک عده جن، صدای پیامبر را در شبی که قرائت قرآن می‌کرد شنیدند. درحال حاضر مسجدی در مکه وجود دارد به نام مسجدالجن که سوره جن در آنجا بر پیامبر نازل شده است.

اطلاع جن از اسرار ...

وی افزود: شبی که پیامبر(ص) مشغول عبادت و خواندن قرآن بود، عده ای جن از آن محل درحال عبور بودند که صدای پیامبر را شنیدند و به حضور پیامبر آمدند و خود را بر پیامبر عرضه کردند و پرسیدند که آیا شبهای دیگر هم این آیات را بر ما می‌خوانی؟. براساس آنچه در سوره جن آمده آنها اظهار داشتند که این آیات برای آنها عجیب بوده است. چرا که آنها از ظرفیت بشر مطلع بوده و بلافاصله متوجه شدند که این کلمات در توان گفته های بشر نیست. آنها پس از مدتی به دست پیامبر مسلمان شدند. آنها اساسا در میان خود پیامبری ندارند.

این محقق و قرآن پژوه درباره اطلاع جن از اسرار غیب اظهار داشت: جن مستقیم از اسرار خبر ندارد، جن از قدرتی برخوردار است که بشر عادی آن را ندارد. جن قدرت عروج و بالارفتن از آسمان را دارد. جن از حیث قدرت جسمی قوی تر از انسان و در حیث عقلی کمتر از انسان است. یکی از قدرتهایی که خدا به آنها داده این است که می توانند به آسمانها بروند. در همان شب به پیامبر گفتند که ما قبلا به آسمانها می رفتیم و در آنجا به استراق سمع می پرداختیم. می توان گفت که این قدرت موجب نمی شود که آنها بتوانند به تمام اسرار غیب دسترسی داشته باشند، این قدرت به صورت استراق سمع و دزدکی در اختیار آنها است.

وی در پاسخ به اینکه آیا پس از بعثت پیامبر درهای آسمان به روی اجنه بسته شده گفت: این مسئله مختص زمان وحی و زمان بعثت پیامبر بود که 23 سال بوده، ممکن است این زمان، اندکی پس از این دوره و اندکی پس از آن بوده باشد. آنچه از قرآن استنباط می شود همین مقدار است. درباره اینکه آیا پس از بعثت نیز آنها نتوانستند وارد آسمانها شوند در قرآن مورد اشاره قرار نگرفته است.

ارتباط با جن و پیشگویی

عضو هیئت علمی جامعه المصطفی تصریح کرد: ارتباط با اجنه برای پیشگویی ممکن است وجود داشته باشد اما مسلم نیست، چرا که حالت استراق سمعی دارد آمیخته با خطا دارد. در همین سوره جن نیز آمده است که *وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ* (یک عده از انسانها با اجنه ارتباط داشته اند) یعنی قرآن این ارتباط را تأیید می کند که جن می تواند با فرشته مرتبط شود و انس هم می تواند جانی را در اختیار بگیرد و با آن مرتبط شود و از آن کار بکشد. در قرآن آمده است که حضرت سلیمان از جن کار می کشید.

وی با تأکید بر اینکه هر انسانی چنین توانایی مطلق را ندارد گفت: انسان تا حدی می تواند وارد این امور شود. مسائلی که مربوط به کار پیغمبری مثل حضرت سلیمان است خداوند این قدرت را در اختیار وی قرار داد. اما کسانی که عمل حرامی انجام می دهند تسخیر دوطرفه است. در مورد حضرت سلیمان، وی حاکم بود و از اجنه کار می کشید. اما در مورد افرادی که ادعای ارتباط با اجنه دارند این تسخیرشدگی دوطرفه است. این افراد در معرض گرفتار شدن انواع و اقسام آلودگی ها قرار می گیرند، دچار فشارهای روانی شده، دچار جنون می شوند، چرا که جن یکطرفه به اینها بهره نمی دهد بلکه بهره کشی هم می کند و شاید جن بیشتر بهره کشی کند.

حجت الاسلام مهدی رستم نژاد تأکید کرد: تسخیر مطلق ویژه پیغمبران و انسانهای برگزیده است. برخی انسانها از طریق عبادت به جن مسلط می شوند و بدنبال تسلط هم نیستند و خداوند تفضلا این قدرت را در اختیار آنها قرار می دهد. یک عده از انسانهای خاص و بسیار برجسته می توانند به این مرحله برسند اما این افراد کسانی نیستند که ادعا کنند باتسخیر جن می توانند دست به پیشگویی بزنند.